

BIOKURO PIRKIMAI: REGULIAVIMAS IR ATEITIES PERSPEKTYVOS

Jolita Rima Puškorienė
Vadovaujanti teisininkė, advokatė

2013 04 25
Vilnius

TURINYS

- Apie kontorą
- Biokuro pirkimų teisinio reguliavimo apžvalga
- Konkurenciją galimai ribojantys veiksniai
- Pasiūlyti teisinio reguliavimo pakeitimai
- Pakeitimų problematika
- Išvados

RAIDLA LEJINS & NORCOUS

6-iose jurisdikcijose veikiančios kontoros:

Roschier

Suomija: 100 teisininkų

Švedija: 70 teisininkų

Lietuva: 47 teisininkai

Latvija: 25 teisininkai

Estija: 34 teisininkai

Baltarusija: 13 teisininkų

RAIDLA LEJINS & NORCOUS BALTIJOS ŠALYSE IR BALTARUSIJOJE

- Raidla Lejins & Norcous Baltijos šalyse ir Baltarusijoje

- 2007 m. įsteigta kontora Minske
- Nuo 2012 m. veikia Raidla Lejins & Norcous vardu
- Partneriai:
  - Ilya Latyshev, vadovaujantis partneris
  - Valentine Galich, partneris
  - Larisa Kozhich, partnerė
- 15 teisininkų, 7 administracijos darbuotojai
- Verslo teisės paslaugos

RAIDLA LEJINS & NORCOUS LIETUVOJE

Statusas

- 2001 m. kontorą įsteigė ir jai vadovauja advokatas dr. Irmantas Norkus
- Kontora yra viena iš pirmaujančių ir greičiausiai augančių advokatų kontorų Lietuvoje
- 2007 m. įsteigta kontora Minske, teikianti konsultacijas Baltarusijos teisės klausimais. Nuo 2012 m. kontora veikia Raidla Lejins & Norcous vardu

Žmonės

- Šiuo metu kontoroje dirba 47 teisininkai:
  - 5 partneriai: dr. Irmantas Norkus, Elijus Burgis, Žilvinas Kvietkus, Aušra Mudėnaitė ir dr. Rimantas Simaitis
  - 42 teisininkai (advokatai, advokatų padėjėjai, teisininkų asistentai)
- Įvairiapusė teisininkų kvalifikacija ir sukaupta patirtis leidžia vykdyti sudėtingus ir didelės apimties projektus

KONTOROS VEIKLA IR KLIENTAI

Paslaugos

- Kontora teikia paslaugas visose verslo teisės srityse
- Didžiausi kontoros įvykdyti sandoriai nurodyti www.rln.lt

Klientai

- Pagrindiniai kontoros klientai – Lietuvos ir užsienio įmonės (bankai, privataus kapitalo fondai, didžiausios telekomunikacijų, informacinių technologijų, farmacijos ir kitų sričių bendrovės)

Tarptautiniai ryšiai

- Kontora priklauso tarptautiniam „Ius Laboris“ tinklui, kuris vienija pirmaujančias advokatų kontorą, teikiančias paslaugas darbo teisės, pensijų ir žmogiškųjų išteklių valdymo srityse

PRAKTIKOS GRUPĖS: BENDRA APŽVALGA

Sandoriai ir finansai	Bendroji komercinės teisės praktika	Nekilnojamojo turto ir statybos teisė	Ginčų sprendimas
Įmonių įsigijimai ir susijungimai, finansų įstaigų veikla, finansavimas, vertybiniai popieriai, kapitalo rinka	Bendrovių teisė, darbo teisė, intelektinė nuosavybė, mokesčiai, konkurencijos teisė	Nekilnojamasis turtas, statybų teisė, teritorijų planavimo teisė, privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektai (VPP)	Teisminis procesas, arbitražas, bankrotas, restruktūrizavimas
Finansai ir vertybiniai popieriai	Energetikos teisė	Viešieji pirkimai	
Finansavimas, bankų ir finansų įstaigų veikla, kapitalo rinka, vertybiniai popieriai, investiciniai fondai	Licencijavimas, kainų, veiklos reguliavimas, atstovavimas VKEKK, atsinaujinančių energijos šaltinių skatinimas	Atstovavimas teismuose, procesinių dokumentų rengimas, viešųjų pirkimų dokumentų rengimas	

GINČŲ SPRENDIMO PRAKTIKOS GRUPĖ

Žmonės

- Grupei vadovauja partneris dr. Rimantas Simaitis
- Dirba 15 teisininkų

Paslaugos

- Teikiamos teisinės paslaugos apima:
  - Atstovavimą ikiteisminiame ginčų nagrinėjime
  - Atstovavimą visose teismo proceso instancijose
  - Procesinių dokumentų rengimą
  - Efektyvų ir greitą skolų išieškojimą
  - Alternatyvius ginčų sprendimo būdus (arbitražą, mediaciją)
  - Įmonių ir kreditorių atstovavimą bankroto procedūrose
  - Įvairiapusę pagalbą restruktūrizavimo procese
- „International Road Union“ (IRU), UAB „Kauno termofikacijos elektrinė“, AB „SEB Bankas“, „If P&C Insurance AS“, „Merko“, Įmonių grupė „Dalkia“, AB „Rokiškio sūris“, UAB „Fegda“ ir kt.

ŽALIOSIOS EKONOMIKOS IR ENERGETIKOS TEISĖS GRUPĖ

Žmonės

- Grupėje dirba 6 teisininkai
- Teikiamos teisinės paslaugos apima:

Reglamentavimas

- Teisės aktų, susijusių su rinkos atvėrimu ir konkurencija, rengimas
- Teisinės paslaugos, susijusios su licencijų ir leidimų gavimu
- Derybos dėl kainų, kvotų ir remiamos gamybos apimčių
- Klientų atstovavimas reguliavimo institucijose

Sutartys

- Energijos pirkimo sutartys
- Tinklų paslaugų ir prisijungimo prie jų sutartys
- Infrastruktūros statybos sutartys

Atsinaujinanti energija

- Vėjo jėgainių parkų, saulės bei bio-energetikos planų rengimas
- Teisinės paslaugos, susijusios su valstybės paramos priemonėmis

Pagrindiniai klientai

- UAB „Amberwind“, UAB „Alstom Power“, UAB „Balterma ir ko“, „China Guangdong Nuclear Power Group“, „Eesti Energia“, „Enercon“, UAB „Kauno termofikacijos elektrinė“, UAB „Litesko“, „RWE Power“, UAB „Vėjo Gūsis“, UAB „Vėjo Vatas“, UAB „Vėjų Spektras“, „Vestas Northern Europe“, „Vilniaus energija“ ir kt.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TEISĖS POGRUPIS

Žmonės

- Pogrupiui vadovauja Jolita Rima Puškorienė, vadovaujanti teisininkė, advokatė

Paslaugos

- Dirba 4 teisininkai
- Teikiamos teisinės paslaugos apima:
  - Viešųjų pirkimų dokumentų rengimą
  - Parengtų viešųjų pirkimų dokumentų teisinį įvertinimą
  - Viešųjų pirkimų vykdymo teisinę pagalbą:
    - planavimą
    - konsultavimą pasirenkant pirkimo būdus
    - ekspertinį viešųjų pirkimų procedūrų vertinimą
    - ekspertų dalyvavimą vykdant viešųjų pirkimų procedūras siekiant užtikrinti procedūrų teisėtumą
  - Pretenzijų ir ieškinių surašymą bei pateikimą perkančiosioms organizacijoms ir teismams
  - Atstovavimą teismuose

Pagrindiniai klientai

- AB „Eurovia Lietuva“, Izraelio bendrovė „eVigilo“, UAB „Vėtrūna“, UAB „Smulkus urmas“, „Aon Lietuva“, UAB „Glotera“, UAB „Inta“ ir kt.

TARPTAUTINIAI ĮVERTINIMAI

- „Financial Times“ ir „mergermarket“ Europos įmonių įsigijimų ir susiliejimų apdovanojimų ceremonijoje („European M&A Awards“) Raidla Lejins & Norcous pripažinta geriausia teisine patarėja Baltijos šalyse
- „Bloomberg“ sudarytuose 2011 m. teisinių patarėjų reitinguose Raidla Lejins & Norcous yra penktoji tarp dešimties daugiausiai sandorių Rytų Europoje konsultavusių advokatų kontorų
- „Mergermarket“: Raidla Lejins & Norcous kontoros pagal konsultuotų sandorių skaičių yra 6 vietoje Centrinėje ir Rytų Europoje
- „Legal500“: Raidla Lejins & Norcous suteiktas aukščiausias įvertinimas įmonių įsigijimų ir susijungimų, bankininkystės ir finansų, ES ir konkurencijos bei telekomunikacijos, žiniasklaidos ir technologijų teisės srityse
- „PLC Which lawyer“: kontorai suteiktas aukščiausias įvertinimas ginčų sprendimo praktikos grupei. Vieni iš aukščiausių įvertinimų atiteko įmonių teisės, įsigijimų ir susiliejimų bei nekilnojamojo turto teisės praktikos grupėms

BIOKURO PIRKIMŲ TEISINIO REGULIAVIMO APŽVALGA (1)

Biokuro pirkimus reguliuojantys svarbiausi teisės aktai:

- Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas
- Šilumos ūkio įstatymas
- Energijos išteklių rinkos įstatymas
- Civilinis kodeksas
- Įmonių, veikiančių energetikos srityje, energijos ar kuro, kurių reikia elektros ir šilumos energijai gaminti, pirkimų tvarka (Tvarka)
- Energijos išteklių biržos reglamentas
- Centralizuotos prekybos biokuru taisyklės

BIOKURO PIRKIMŲ TEISINIO REGULIAVIMO APŽVALGA (2)

Biokuro pirkimo būdai:

- Konkursas
- Skelbiamos derybos
- Neskelbiamos derybos
- Įprasta komercinė praktika
- Baltpool biokuro birža

BIOKURO PIRKIMŲ TEISINIO REGULIAVIMO APŽVALGA (3)

Biokuro pirkimas konkurso būdu:

- Konkurso dalyvių skaičius neribojamas
- Tiekėjas dėl to paties pirkimo objekto gali pateikti tik vieną pasiūlymą
- Tarp perkančiosios organizacijos ir tiekėjo negali būti jokių derybų dėl tiekėjo pateikto pasiūlymo turinio
- Konkurso pasiūlymų vertinimo kriterijai yra mažiausia pasiūlyta kaina arba ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas. Ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas nustatomas pagal Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų nustatymo metodiką, patvirtintą Viešųjų pirkimų tarnybos
- Komisija gali atmesti tiekėjo pateiktą pasiūlymą, jeigu buvo pasiūlyta labai maža kaina (labai maža kaina – tai pasiūlyto energijos ir kuro kaina, kuri daugiau kaip 15 procentų mažesnė už visų tiekėjų pasiūlytų kainų aritmetinį vidurkį) ir tiekėjas jos nepagrindė

BIOKURO PIRKIMŲ TEISINIO REGULIAVIMO APŽVALGA (4)

Biokuro pirkimas skelbiamų derybų būdu:

- Pirkimui skelbiamų derybų būdu perkančioji organizacija kviečia tiekėjus pateikti pirminius pasiūlymus, kad galėtų vykdyti kvalifikacinę derybų dalyvių atranką
- Komisija, įvertinusi pagal kvietime nustatytus kriterijus tiekėjų pirminiuose pasiūlymuose nurodytus kvalifikacinius duomenis ir siūlomas pirkimo sąlygas, atrenka ne mažiau kaip 3 tiekėjus, kuriuos pakvies derėtis. Jeigu gauti tik vienas ar du pirminiai pasiūlymai, Komisija kviečia derėtis šį (šiuos) pasiūlymą (pasiūlymus) pateikusius tiekėjus
- Komisija turi teisę derėtis su tiekėju dėl pasiūlymų turinio, kainos ir sutarties sąlygų

BIOKURO PIRKIMŲ TEISINIO REGULIAVIMO APŽVALGA (5)

Biokuro pirkimas neskelbiamų derybų būdu (1)

Pirkimas neskelbiamų derybų būdu galimas, jeigu:

- energiją ar kurą gali patiekti tik konkretus tiekėjas arba tiekėjas, kuris turi išimtines teises tiekti šios rūšies energiją ar kurą
- dėl ypatingų aplinkybių, kurių nebuvo galima numatyti, skubiai prireikia energijos ar kuro, todėl neįmanoma arba netikslinga rengti konkurso ar taikyti skelbiamų derybų pirkimo būdą
- kuras tiekiamas eksperimentinio deginimo tikslais
- konkursas ar skelbtos derybos neįvyko, nes nebuvo gauta nė vieno pasiūlymo. Šiuo atveju negali būti iš esmės keičiamos pirkimo konkurse ar derybose skelbtos sąlygos
- energija ar kuras perkami tiesiogiai iš gamyklos gamintojos
- perkančioji organizacija pagal ankstesnę sutartį, sudarytą po konkurso, skelbtų derybų, iš kurio nors tiekėjo pirkto energijos ar kuro ir nustatė, kad iš jo tikslinga pirkti papildomai, iš esmės nekeičiant energijos ar kuro kainos, jos nustatymo būdo ir kitų sąlygų, taip pat jeigu visų papildomų pirkimų vertė ne didesnė kaip 50 procentų pagrindinės sutarties sumos
- perkamas kuras, sukauptas kaip valstybės atsargos, iš valstybės įmonės, kurią Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija paskyrė kaupti valstybės atsargas

BIOKURO PIRKIMŲ TEISINIO REGULIAVIMO APŽVALGA (5)

Biokuro pirkimas neskelbiamų derybų būdu (2):

- Perkančioji organizacija gali nusipirkti energijos ar kuro, pakvietusi raštu pateikti pasiūlymą vieną ar kelis tiekėjus, su kuriais ji gali derėtis dėl pasiūlymo turinio, kainos ir sutarties sąlygų
- Komisija, nustatiusi, kad tiekėjo pasiūlymas atitinka perkančiosios organizacijos sąlygas, o kaina yra pagrįsta ir priimtina, priima sprendimą sudaryti pirkimo sutartį su šiuo tiekėju

BIOKURO PIRKIMŲ TEISINIO REGULIAVIMO APŽVALGA (6)

Biokuro pirkimas įprastos komercinės praktikos būdu (1):

- Įprasta komercinė praktika – praktika, kai perkančioji organizacija, vadovaudamasi savo nustatytomis pirkimo taisyklėmis, perka energiją ar kurą iš mažiausią kainą pasiūliusio ar ekonomiškiausią pasiūlymą pateikusio tiekėjo
- Perkančioji organizacija pirkimus, kurių vertė per finansinius metus mažesnė kaip 500 tūkst. litų, ir valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė – branduolinio kuro pirkimus gali atlikti ir įprastos komercinės praktikos būdu – pagal įmonės patvirtintas taisykles, vadovaudamasi tiekėjų lygiateisiškumo, nediskriminavimo, skaidrumo principais
- Tos pačios rūšies prekės pirkimo vertė yra faktinė tos pačios rūšies prekės pirkimo sutarčių, sudarytų per einamuosius finansinius metus arba per 12 mėnesių, vertė

BIOKURO PIRKIMŲ TEISINIO REGULIAVIMO APŽVALGA (7)

Biokuro pirkimas įprastos komercinės praktikos būdu (2):

- Perkančioji organizacija neturi teisės skaidyti pirkimo vertės į dalis, jeigu taip gali būti išvengta nustatytos pirkimų tvarkos laikymosi. Perkančioji organizacija turi teisę skaidyti pirkimo vertę į dalis tik tuo atveju, jeigu visoms išskaidytoms pirkimo dalims bus taikomas pirkimo būdas (būdai), pasirinktas pagal reikalavimus visai pirkimo vertei
- Jeigu tos pačios rūšies prekės per einamuosius finansinius metus arba per 12 mėnesių nuo pirkimo pradžios perkamos vieną kartą ir sudarytos pirkimo sutarties nenumatoma atnaujinti, šio pirkimo vertė yra numatomos sudaryti pirkimo sutarties vertė
- Jeigu numatomoje sudaryti pirkimo sutartyje yra nustatyta pirkimo sutarties pratęsimo galimybė (opcionas), pirkimo vertė skaičiuojama pagal didžiausius pirkimo sutartyje numatytų įsigyti tos pačios rūšies prekių kiekius, įskaitant tuos kiekius, kurie bus nupirkti pratęsus pirkimo sutartį

BIOKURO PIRKIMŲ TEISINIO REGULIAVIMO APŽVALGA (8)

Pirkimo sutarties sudarymas ir nutraukimas (1):

- Pirkimo sutartis sudaroma ir nutraukiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu ir Tvarka
- Perkančioji organizacija privalo sudaryti pirkimo sutartį su tuo tiekėju, kurio pasiūlymas Komisijos sprendimu pripažintas laimėjusiu
- Jeigu tiekėjas, kuriam buvo pasiūlyta sudaryti pirkimo sutartį, nesudaro sutarties, perkančioji organizacija siūlo sudaryti pirkimo sutartį tiekėjui, kurio pasiūlymas Komisijos sprendimu pripažintas pirmu po tiekėjo, atsisakiusio sudaryti pirkimo sutartį
- Sudarant pirkimo sutartį, negali būti didinama laimėjusio tiekėjo pasiūlymo kaina ar keičiamas jos nustatymo būdas, pasiūlymo turinys, sutarties įvykdymo užtikrinimo reikalavimai. Šalių sutarimu energijos ar kuro kaina gali būti mažinama

BIOKURO PIRKIMŲ TEISINIO REGULIAVIMO APŽVALGA (9)

Pirkimo sutarties sudarymas ir nutraukimas (2):

- Draudžiama didinti pirkimo kainą ar keisti jos nustatymo būdą per visą pirkimo sutarties galiojimo laiką, taip pat keisti privalomas konkurso, skelbiamų ir neskelbiamų derybų metu nustatytas sudarytos pirkimo sutarties sąlygas, išskyrus tuos atvejus, kai energijos ar kuro pirkimo kainai įtaką daro pasikeitę mokesčiai arba kai energijos ar kuro rinkos kainos pokytis yra ne mažesnis kaip 10% ir to nebuvo galima numatyti sudarant pirkimo sutartį. Šiais atvejais sprendimą priima perkančioji organizacija
- Perkančioji organizacija energijos ar kuro pirkimo kainą gali didinti atsižvelgdama į kainos indeksavimą dėl infliacijos antraisiais ir vėlesniais metais, kai energijos ar kuro pirkimo sutartis sudaryta ilgesniam kaip vienerių metų laikotarpiui

BIOKURO PIRKIMŲ TEISINIO REGULIAVIMO APŽVALGA (10)

Prekyba Baltpool biokuro biržoje (1):

- Centralizuota elektroninė prekybos aikštelė, kurioje anoniminiai pirkėjai ir pardavėjai teikia pasiūlymus / pavedimus pirkti ir/arba parduoti
- Prekybos produktas: medžio skiedros, kurių drėgnumas nuo 20 iki 55 proc., peleningumas iki 3 proc., fizinis skiedrų dydis nuo 3,15 iki 100 mm
- 8 prekybos zonos: Vilniaus, Kauno, Utenos, Panevėžio, Šiaulių, Alytaus, Rietavo ir Klaipėdos uosto
- Minimalus prekės pristatymo laikotarpis – kalendorinė savaitė
- Maksimalus prekės pristatymo laikotarpis – 39 kalendorinės savaitės
- Kaina tarp pirkėjo ir pardavėjo nustatoma kaip pavedimuose nurodytų kainų aritmetinis vidurkis, poruojant pavedimus pagal didžiausią kainų skirtumą, t.y. brangiausią pirkimo pavedimą su pigiausiu pardavimo pavedimu

BIOKURO PIRKIMŲ TEISINIO REGULIAVIMO APŽVALGA (11)

Prekyba Baltpool biokuro biržoje (2):

- Sudaromų sandorių rūšys: dvišalė biokuro pirkimo-pardavimo sutartis su prievolių užtikrinimo priemone (10 proc. sandorio vertės) arba dvišalė biokuro pirkimo-pardavimo sutartis be prievolių užtikrinimo priemonės
- Sandoriai sudaromi kiekvieną ketvirtadienį (rezultatų diena)

KONKURENCIJĄ GALIMAI RIBOJANTYS VEIKSNIAI

Kainų komisija nustatė šiuos konkurenciją ribojančius veiksnius:

- Galiojančiose biokuro pirkimo-pardavimo sutartyse numatomos nuostatos dėl ilgo sutarčių galiojimo laikotarpio, galinčios apriboti šilumos tiekėjo galimybes lanksčiau reaguoti į biokuro kainų pokyčius
- Reikalavimai biokuro rezervams, kurių saugojimo, atnaujinimo ir laikymo biokuro tiekėjo lėšomis įpareigojimas šiomis papildomomis sąnaudomis padidina parduodamo biokuro kainą, taip nesukuriant prielaidų realioms biokuro žaliavos rinkos kainoms susiformuoti
- Sutarčių užtikrinimo priemonių svoris, galintis apriboti potencialių biokuro tiekėjų skaičių, esant aukštai sutarties užtikrinimo garantijos sumai
- Minimalūs biokuro pirkėjo įsipareigojimai dėl biokuro suvartojimo, kurie gali sumažinti šilumos tiekėjo paskatas investuoti į turimų šilumos energijos gamybos įrenginių efektyvumą ar ieškoti kitų biokuro tiekėjų, galinčių užtikrinti tos pačios kokybės biokuro tiekimą palankesnėmis kainomis

PASIŪLYTI TEISINIO REGULIAVIMO PAKEITIMAI

Kainų komisija pasiūlė priimti Energijos išteklių rinkos įstatymo 18 str. papildymo įstatymą:

- Nuo 2013 m. rugsėjo 1 d. energetikos įmonės ne mažiau kaip 50 procentų elektros ir(ar) šilumos energijos gamybai reikalingo metinio biokuro kiekio privalo įsigyti Baltpool biokuro biržoje
- 2013 m. rugsėjo 1 d., bet ne ilgiau kaip iki 2013 m. gruodžio 31 d., biokuro kiekis turi sudaryti ne mažiau kaip 25 procentus energetikos įmonių elektros ir(ar) šilumos energijai gaminti reikalingo biokuro kiekio, įsigyto nurodytu laikotarpiu
- Įpareigojimas prekiauti biržoje netaikomas energetikos įmonėms, elektros ir(ar) šilumos gamybai naudojančioms rūšiuotas atliekas arba kurioms pagal teisės aktų nuostatas valstybės reguliuojama kainodara nėra privaloma, taip pat energetikos įmonėms, kurios dėl pasiūlos konkrečiais elektros ir(ar) šilumos gamybai naudojamais produktais (biokuro rūšimi) energijos išteklių biržoje nebuvimo, tokių produktų objektyviai įsigyti negali

PAKEITIMŲ PROBLEMATIKA

- **Ar bus užtikrintas nepertraukiamas biokuro tiekimas už mažiausią kainą?**

Ilgalaikės sutartys yra patikimiausia priemonė apsirūpinti biokuru - biržoje biokuro galima ir negauti tada, kai jo labiausiai reikia arba smarkiai pakilus paklausai už jį teks mokėti labai brangiai – tiek, kiek tuo metu nustato rinka

- **Ar bus užtikrintos investicijos į biokuro verslo plėtrą?**

Ilgalaikės sutartys leidžia biokuro gamintojams ir tiekėjams planuoti tolesnes perspektyvas, investicijas į technikos atnaujinimą ir verslo plėtrą – biržos prekybos mechanizmas neleidžia ilgalaikio planavimo, todėl sumažins investicijas

IŠVADOS

- Baltpool biokuro birža turėtų būti kompleksinio sprendimo dalis, bet ne panacėja, juo labiau, kad birža veikia vos apie pusmetį
- Vien dėl to, kad apsirūpinimo biokuru problema bus užkrauta Baltpool biokuro biržai, galutinė šilumos kaina vartotojams nesumažės

AČIŪ UŽ DĒMESĪ!

Jolita Rima Puškorienė
Vadovaujanti teisininkė, advokatė
T. +370 5 250 0800
E. Jolita.Puskoriene@rln.lt

